

Hier en nu

Senryu's

Jan CM Willems

Hier en nu

Senryu's

Jan CM Willems

ISBN 978 90 8560 154 8

NUR 740

© Jan CM Willems

© 2021 Uitgeverij SWP Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met Uitgeverij SWP voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen door een onderwijsinstelling van een gedeelte uit deze uitgave, in papieren vorm of digitaal, (bijvoorbeeld voor plaatsing ervan op uw digitale leeromgeving of in een reader) kunt u zich richten tot: Stichting UvO, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, Tel. 023-8700212, www.stichting-uvo.nl UvO@cedar.nl.

*Aan Annet
en alle lieve vrienden*

Broer over senryu's

*Waarom senryu's?
wel, in der Beschränkung zeigt
sich erst der Meister*

*Voor een meester zijn
zeventien lettergrepen
meer dan voldoende*

*Wie genoeg heeft van
veel geblaas en weinig wol
schrijve senryu's!*

*Oeverloos gelul
kun je inwisselen voor
bondige waarheid*

*Zonder meer verdwijnt
het eeuwige geleuter
in een senryu*

*Linea recta
naar de kern van de zaak gaan
voor de aardigheid*

*Duidelijk en mooi
kort maar krachtig, klein maar fijn
't is een senryu!*

*Spreken is zilver,
zwijgen is goud, senryu's
zijn van platina!*

Zus over bundeling senryu's

Nu pas besef ik dat alles waar [de auteur] voor staat zo mooi in elkaar grijpt: een veilig gehechte jeugd als recht voor ieder kind en als basis voor een betere wereld.

De bundel senryu's zullen een prachtig beeld geven van jou en alles waar je voor staat. Wat een geweldige nalatenschap. Ik kan niet wachten om ze te lezen.

Is het voor het eerst dat je je ervaringen uit je jeugd en je geworstel in het leven hierdoor zo publiekelijk opschrijft?

Hoe dan ook, iedereen zal bewondering hebben voor het feit dat je zoveel ellende hebt kunnen ombuigen naar zoveel goeds voor anderen.

Inhoud

Woord vooraf	9
Verantwoording	11
1 God, heelal, toeval	13
2 Familie, relaties, trauma's	27
3 Mindfulness, meditatie, mantra's	85
3.1 Retraites	85
3.2 Wiel van Bewustzijn	115
4 Politiek, macht, populisme	141
5 Impressies, gedachten, observaties	171
6 Kanker, verlies, vaarwel	225

Woord vooraf

In de tweede helft van zijn leven schreef Jan CM Willems (1952-2021) vele duizenden senryu's. In deze bundel is door hemzelf een selectie van de senryu's van de afgelopen kwart eeuw bijeen gebracht. In die periode zette Jan Willems zich in voor de preventie van kindermishandeling. Hij promoveerde op het vuistdikke *Wie zal de opvoeders opvoeden?* (1998). En werd vervolgens de eerste hoogleraar Kinderrechten in Nederland. Samen met psychiater Dries van Dantzig richtte hij RAAK op, de Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling. Ook was hij lid van de door de minister voor Jeugd en Gezin ingestelde Landelijke Stuurgroep Aanpak Kindermishandeling.

Hij zag de emancipatie van het kind in het verlengde van de afschaffing van de slavernij en de emancipatie van de vrouw. De emancipatie van het kind zou definitief een einde maken aan het bezitsdenken van de ene mens over de andere. Bekroning zou zijn de afschaffing van automatisch ouderlijk gezag bij de geboorte van een kind. De weg daarheen zag hij al ingeslagen via kinderparticipatie op de basisschool (*KinderrechtenNU*) tot steeds betere informatie over respectvol en liefdevol opvoeden – met als hoogtepunt het werk van Daniel Siegel en Tina Bryson (*Het hele brein, het hele kind; Het ja-brein; The power of showing up*). Volgende stappen zouden liggen op het vlak van betere voorbereiding en toerusting van ouders: scholing, verlof, ondersteuning, begeleiding. Ouderlijk gezag zou afhankelijk daarvan voorwaardelijk worden. Het kind niet langer als bezit van al of niet geschikte verwekkers.

Daarmee zou de weg kunnen worden ingeslagen naar een wereld waarin geen kind meer mishandeld, misbruikt of verwaarloosd wordt, een wereld waarin alle kinderen veilig aan hun opvoeders zijn gehecht. Een toekomst waarin niet twee

derde maar zo goed als alle kinderen veilig gehecht zouden zijn, zag hij dan weer als basisvoorwaarde voor de uitbanning van armoede, oorlog, geweld en kernwapens. Zou de mensheid dat nog mogen meemaken? Of zouden God, heeal of toeval al eerder hebben toegeslagen?

In deze bundel keren deze gedachten in diverse senryu's terug. Maar de meeste senryu's gaan toch over de verbazing, verontwaardiging, teleurstelling, vreugde en verdriet in het hier en nu van de auteur. Verbazing en verontwaardiging over politiek, machtsmisbruik en populisme. Teleurstelling over het leed dat kinderen door volwassenen onnodig wordt aangedaan. Over het uitblijven van het handelen naar het inzicht in het cruciale belang van zwangerschap en eerste levensjaren voor mens en maatschappij. Vreugde en verdriet gedeeld met geliefde en vrienden over mens, natuur en klimaat. Dan tokkelden de vingers: vijf-zeven-vijf. Het aantal lettergrepen van de drieregelige haiku en senryu.

Maar waar de haiku vooral gaat over de natuur, gaat de senryu meer over de mens. In het bijzonder de mens Jan Willems en de jeugd van kindermishandeling, wreedheid en liefdeloosheid die hij zelf, in een bijna levenslang proces, te verwerken had. Het hier en nu betreft vaak de rouw daarover en de inzichten die dat opleverde. In hemzelf en in de geheel niet toegeruste volwassenen die verantwoordelijk waren voor de opvoeding van hem, zijn zus en broers. Mindfulness en mantra's in de vorm van senryu's waren daarbij een belangrijk hulpmiddel. Niet in de laatste plaats ook in de laatste levensfase, die van kanker en vroegtijdige dood.

Jan CM Willems

Maastricht, 18 juli 2021

Verantwoording

Deze bundel bevat een selectie uit enkele duizenden senryu's geschreven tussen midden negentiger jaren en medio 2021. Zij zijn daarna gerubriceerd zoals aangegeven in de inhoudsopgave. De senryu's houden strikt de haiku-vorm aan van drie regels van respectievelijk vijf, zeven en vijf lettergrepen. De regels staan niet per se op zich, de tekst kan over de regels overlopen. Een enkele maal is (binnen-)rijm toegepast.

De senryu's van hoofdstuk 3.1 (Retraites) zijn voor het grootste deel tot stand gekomen tijdens de retraites van *Human Awakening* onder de bezielende leiding en lessen van Michiel Drost en Carolien Sijberden. De senryu's van hoofdstuk 3.2 (Wiel van Bewustzijn) zijn merendeels gebaseerd op het werk van Daniel Siegel, om te beginnen zijn boek *Aware*.

Elke senryu heeft een titel, waarvan sommige verschillende keren voorkomen. Binnen de hoofdstukken is echter geen verdere rubricering naar titel gemaakt maar is de chronologie van het schrijven van de senryu's zoveel mogelijk aangehouden. Zo staan aan het begin van elk hoofdstuk de senryu's uit de negentiger jaren en aan het slot de meest recente. De titels van senryu's die expliciet bij elkaar horen zijn genummerd en staan bijeen.

Aan het eind van elk hoofdstuk zijn bronvermeldingen en/of toelichtingen in eindnoten opgenomen.

∞ **Haiku**

Bij een senryu
staat de mens centraal, bij een
haiku de natuur

∞ **Senryu**

Een senryu is
een oud-Japanse twitter
in lettergrepen

∞ **Per vers**

De vieze man noemt
haiku's wat senryu's zijn
kwijlt ervan per vers

∞ **Anagram**

Willems leggen mag
niet, de letters *wel slim* op
het scrabbleplankje

1

God, heelal, toeval

Ω **Heeal**

Het heeal is dat
deel der nulde dimensie
met vier dimensies

Ω **Niets**

Als er nooit niets is
is er altijd iets dat slechts
van vorm verandert

Ω **Evolutie**

Evolutie is
variatie (toeval) en
selectie (milieu)

Ω **Aarde**

Een broze bol in
een vlies van lucht: de aarde
vanuit de ruimte

Ω **Oerknal**

Een heeal dat tot
oneindig uitdijt zet de
tijd stil met een knal

Ω **Woord**

Hij leeft naar het woord
ieder voor zich en God is
dood voor ons allen

Ω **Niets**

Er is nu niet niets
omdat er toevallig iets
is en wij dat zien

Ω **Evolutie**

Een God die alle
tijd heeft, heeft geen moraal en
is dus projectie

Ω **Natuur**

De natuur is zo
wreed, en mooi, geen duivel, of
god, bedenkt zo iets

Ω **Wonder**

Het is toeval dat
ik besta, een wonder dat
het mij zo goed gaat

Ω **Geboden**

Wie Gods geboden
stelt boven barmhartigheid
die misbruikt zijn naam

Ω **Geloof**

In het brein zit het
geloofcentrum binnen het
zelfbedrogcentrum

Ω **Evolutie**

Evolutie – wat
een troost – geen God die al die
wreedheid heeft gewild

Ω **Arm**

Wie wet of heilig
Boek letterlijk neemt zal naar
de geest arm blijven

Ω **Oerknal**

Is de oerknal de
implosie van een extreem
uitgedijd heelal?

Ω **Tijd**

Hoeveel triljarden
jaren tikten weg vóór de
eerste seconde?

Ω **Schepping**

Was de schepping er
vóór de schepper, eerst de kip
dan tòk-tòk het ei?

Ω **Godsdienst**

Godsdienst is vrij mits
mythen, riten en moraal
mens noch dier schaden

Ω **God**

God is aan Toeval
onderworpen, gaat op in
schepping en natuur

Ω **Waar toe?**

Wij zijn – door toeval –
op aarde om iets van ons
leven te maken

Ω **Heilig Boek**

Bestrijd niet het Boek
maar de valse profeten
van haat en geweld

Ω **God**

God is een begrip
met verheven en valse
betekenissen

Ω **Hel**

De hel is de haat
die we nalaten in de
harten van mensen

Ω **Hemel**

Hemel is liefde
die we nalaten in de
harten van mensen

Ω **Vagevuur**

Ambivalentie
of haat-liefde nalaten
is het vagevuur

Ω **Evolutie**

Evolutie: de
survival van de happy
few: de survivors

Ω **Goddelijk**

God of goddelijk
is het beste en mooiste
in mens en natuur

Ω **Afgoderij**

God kun je danken
en door deugd dienen, de rest
is afgoderij

Ω **Homo**

God schiep de homo
en de evolutie en
tussendoor zichzelf

Ω **Oerknal**

De oerknal, denkt hij
is de fase waarin de
tijd dreigt stil te staan

Ω **God**

Als God liefde is
is hij niet de schepper want
de schepping is wreed

Ω **God**

God zal het antwoord
zijn zolang er nog een vraag
zonder antwoord is

Ω **Goden**

Goden zijn van een
menselijke maat, véél te
klein voor het heelal

Ω **ietsisme**

God is wie iets goeds
doet, iets moois maakt, iets voor een
ander over heeft

Ω **Radicale contingentie**

God valt samen met
het Toeval dat Hij schiep en
nooit meer kan stoppen

Ω **Toeval**

Iets heeft zin binnen
een dag, jaar, eeuw of eeuwen
maar niets voor eeuwig

Ω **God**

God is het eerste
woord van de mens voor het al
tussen niets en niets

Ω **Here**

Hij had de Here
gevonden – nu is hij dood
en eeuwig op zoek

Ω **Heelal**

Het heelal is Iets
Iets is een structuur van Niets
Niets is geen structuur

Ω **God**

God is het Oog dat
de mens heeft geschapen om
Niets te zien als Iets

Ω **God**

God is het woord voor
alles wat de mens niet kan
of wil begrijpen

Ω **Niets**

We zijn er omdat
er niet niets is, zonder doel
dus maak er wat van

Ω **Heeal (1)**

Niets: plus-iets, min-iets?
spanning, snaar-elastiek springt?
oerknal, uitdijning

Ω **Heeal (2)**

Oerknal: begin van
heeal, tijd, causaliteit
en emergenties

Ω **Heeal (3)**

Toevallig heeal
na oerknal uitdijende
ballon zonder rand

Ω **Heeal (4)**

De uitdijning van
het heeal, eindigt die in
een snaar of een knal?

Ω **Heeal (5)**

Dijt het heeal uit
tot de tijd bijna stilstaat
punt van een doorstart?

Ω **Heeal (6)**

Eindigt het heeal
in een eindeloze snaar
die uiteen oer-knalt?

Ω **Heeal (7)**

Is de oerknal de
implosie van een heeal
einde is begin?

Ω **Mens**

Mens, hier ben je, na
miljarden jaren loop jij
op deze planeet

Ω **Hemel**

Onder de hemel
is geen gerechtigheid en
daarboven geen god

Ω **God**

God is wat wij goed
doen voor een ander, de zorg
voor wie wij graag zien

Ω **Tijd**

Er is een begin
en een einde, een tijd van
komen en van gaan

Ω **Nieuwe kennis**

Vind vrede in het
leven nu, de dageraad
van nieuwe kennis

Ω **God**

God is wat ontroert
bij bovenmenselijke
goedheid of schoonheid

Ω **God**

Zeg mij hoe jij God
definieert en ik zeg
jou of ik geloof

Ω **Massa**

Wie macht over de
massa heeft, bepaalt wat God
van de massa wil

Ω **Iets**

Geen universum
zonder een nulliversum
geen Iets zonder Niets

Ω **Niets**

Er is zonder wit
geen zwart, zonder kwaad geen goed
zonder Niets geen Iets

Ω **Verlos ons**

Van dwanggedachten
opgefokt of verwaten
zijn, verlos ons Heer

Ω **Dood**

Wie in de Zoon van
God gelooft, heeft het eeuwig
leven tot zijn dood

Ω **Magisch**

Magisch denken: God
heeft een plan met de mens, het
heelal heeft een doel

Ω **Oersoep**

Is de oerknal maar
één van de bubbels in een
kokende oersoep?

Ω **Heelallen (1)**

Zijn er krachten die
op het heelal inwerken
buiten ons heelal?

Ω **Heelallen (2)**

Is ons heelal er
één in een evolutie
van tig heelallen?

Ω **Boek**

Gezond verstand is
zoek bij wie leven naar de
letter van hun Boek

Ω **Liefdeskracht (1)**

God is een symbool
van liefdeskracht die in elk
mens aanwezig is

Ω **Liefdeskracht (2)**

In stilte kun je
liefdeskracht vinden, stilte
zoek je in jezelf

Ω **Komplot**

Vroeger was lijden
de wil van God, nu is het
een duister komplot

Ω **Gevolg**

Er is geen gevolg
zonder oorzaak vanaf het
begin van de tijd